

ωνικούς και ήθικούς σκοπούς, αδιαφορών τελείως διά την θρησκείαν ή και τον άθεισμό των μελών των, όπως συμβαίνει ακριβώς με το «Ρόταρι».

— Κατόπιν του Κογκροδάτου θα αναγινώσεται έφεξής κατά τάς λειτουργίας και μία εγγή «Pro Regge nostram inter του Βικτωρος Έμμαουήλ».

I. F.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ

Η ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΤΟΝΙΣΜΟΥ

Έλέγαμεν, χθές, διά την πρότασιν του κ. Χατζιδάκη, ενώπιον της Ακαδημίας των Αθηνών, περί απλοποίησης του τονισμού. Το ζήτημα δέν εινε νέον. Έχουν προταθή, ως τώρα, πολλά σχετικά συστήματα, από της απλοποίησης μέχρι της έντελούς καταργήσεως του τονισμού. Πολλοί δέ από τους μεταρρυθμιστάς έφθασαν και μέχρι πρακτικής εφαρμογής του συστήματός των. Αλλά τώρα, το πρόγμα διαφέρει. Το ζήτημα ανεκινείται από ένα συντηρητικόν σοφόν και άπασχολεί έπισημως την Ακαδημίαν, σώμα εκ φύσεως συντηρητικόν, και αυτό. Και υποχρεούνται να το προσέξουν και όσοι ακόμη εις τας σχετικάς άποψεις, πού έγιναν, μέχρι σήμερα, ήθελαν να διαβλέπουν ανατριπτικά διαβήματα, ακρότητας άνευθύνων μεταρρυθμιστών, έπιρροήσους αίρέσεις ή «μαλιζαριστικούς έξοφρονισμούς». Ομιλεί, επί τέλους, ο κ. Χατζιδάκης, ο περισσότερο πολεμηθείς από τους όρθοδόξους δημοτικιστάς και ο δριμύτερον πολεμήσας των ανατριπτικών άγώνων.

Με τον σοφόν, όμως, αδτόν—του οποίου κανείς δέν έφθασε να άμφοβήτησιν την έπιστημονικήν αυθεντίαν—συμβαίνει το εξής παράδοξον. Όταν τον άκούει κανείς ν' αναπτύσσει θεωρητικώς ένα ζήτημα του κλάδου του, μπορεί να δοκιμασθή, ότι έχει ενώπιόν του ένα άκρατον δημοκρασίην. Εινε από τους πρώτους, άλλως τε, πού έμύησαν έμψς τους νεωτέρους εις την γλωσσικήν πραγματικότητα, άποδείξας, έπιστημονικώς, ότι ή σημερινή κοινή γλώσσα των Έλλήνων, δέν εινε παραφθορά της άρχαίας και εξοβελιστέον γέννημα της δουλείας, αλλά προϊόν φυσικής εξέλιξεως εκτίνης, και άπαραβάτους γλωσσικούς νόμους, και έπομένως γνήσιον τέκνον της άρχαίας. Εινε δέ γνωστή και ή πολυειδής συμβολή του εις το ζήτημα της συναγωγής και της μελέτης του νεωτέρου γλωσσικού ύλικού, διά την μεθοδικήν απουδήν της ιστορίας των λέξεων. Ό,τι χωρίζει τον κ. Χατζιδάκην από τους κυρίως δημοτικιστάς εινε δ,τι χωρίζει την θεωρίαν από την πράξιν. Ο κ. Χατζιδάκης εινε δημοτικιστής θεωρητικός. Εις την εφαρμογήν έχει τας γνωστέας αντιλήψεις του. Δέν πρόκειται να τας συζητήσωμεν.

Το γεγονός εινε, ότι ο κ. Χατζιδάκης έζητησεν, ενώπιον της Ακαδημίας Αθηνών, την απλοποίησιν του τονισμού, του μεγάλου και περιττου αυτού βασάνου της νεοελληνικής γραφής. Και πόσον χαριτωμένα την έζητησεν. Οι θεωρούντες τας φιλάς και τας δασείας και τας όξεις και τας βαρείας και τας περιπαυμένας ως γλωσσικών σ σ α ο ο α ν τ ο, εάν δέν ήτο ο κ. Χατζιδάκης, πού άμυλοόσε, θα έσπευδον να κρούσουν τον κώδωνα του κινδύνου και να καλέσουν την φρονούσιν των γλωσσαμεντιόσων εις τα άπλα, διά την διάσωσιν της κινδυνεύουσας θείας γλώσσης των προγόνων μας. Αλλά ο κ. Χατζιδάκης διηγήθη γεγονότα. Και θα προσπαθήσω ν' αποδώσω όσον πι-

στά μου επιτρέπει ή μνήμη μου τους λόγους του.

— Μή νομίζετε, κύριοι—ελπε με λόγια άπλά και καθαρά—ότι οι τόνοι και τα πνεύματα εινε άρχαία κληρονομία μας. Οι άρχαίοι δέν μετεχειρίζοντο ούτε τόνους, ούτε πνεύματα. Αυτοί είχαν την αίσθησιν των δασέων, των μακρών και των βραχέων, είχαν έμφυτον την μοναικήν παραφοράν της γλώσσης των και δέν είχαν ανάγκην τόνων και πνευμάτων, για να κανονίσουν την δομήν εκφώνησιν των λέξεων. Άλλως τε, στο τονιζόμενον φωνήν δέν έπεφτε γι' αυτούς το βάρος του τονισμού, όπως σήμερα, αλλά ή μουσική του εκφώνησιν. Ο δυναμικός τονισμός ήλθε πολύ άργότερα. Τα πνεύματα και οι τόνοι έπενοήθησαν, όταν έχάθη το αίσθημα των μακρών και βραχέων και οι άνθρωποι έπρεπε να τα αντιληφούν με δοσιτά σημεία. Σήμερα, έπομένως, έγω πού δέν έχω την αίσθησιν αυτήν, δέν ενδιαφέρομαι να μάθω άν ένα φωνήν εινε μακρόν, επειδή φέρει περισπωμένην, όταν εύρίσκειται πού βραχέος φωνήεντος.

«Όλα αυτά μου εινε περιτά. Το μόνον, πού μου χρειάζεται, για ν' αποφυγω μερικώς συγχύσεις τονισμού, εκ πρώτης όψεως, εινε να γνωρίζω ποιόν εινε το τονιζόμενον γράμμα. Ένας τόνος έπομένως ή ένα σύγμα επί του τονιζόμενου γράμματος μου άρκεί. Και το πολύ—πολύ και ή δασεία, για τα όλίγα δασυνόμενα φωνήεντα, όχι πάλιν.

ΑΠΟ ΜΕΘΑΥΡΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ "ΕΣΤΙΑΝ,

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

ΠΟΥ ΕΚΑΕΨΕ ΤΟ ΓΚΟΛΦ ΣΤΡΗΜ

Υπό ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥΝΤΟΥΖ

Από την γεωγραφία μας ακόμη γνωρίζομεν, ότι το εύκραές κλίμα της Ευρώπης, όφείλεται κατά πολύ εις το αρεθμα του Κόλπου, το Gulf Stream, το θερμόν εκείνο θαλάσσιον ρεύμα, το όποιον αναχωρούν από τον κόλπον του Μεξικού, άφού δεκχίσθη τον Ατλαντικόν φθίνει μέχρι Πορτογαλίας και εκστίνεν κατά μήκος των πηραλίων αυτής, της Σκωτίας και Ισλανθίας χίνεται κατόπιν εις τον Β. Παγωμένον Ωκεανόν. Τί θα γίνη, εάν ποτέ το θερμόν αυτό ρεύμα αλλάξη κατεύθυνσιν και απομακρυνθή από τα Ευρωπαϊκά παράλια; Θα γίνη κάτι άνίλογον, με αυτό πού παρτηρείται σήμερα, αλλά εις εύρυτήτην κλίμακα, Κόσμα τρομερού ψύχους, θα προκαλέση την άπαλψισιν εις όλην την Ευρώπην, ή όποία θα γίνη ακατοίκητος. Αυτό λοιπόν κίμνει ο ήρωσ του μυθιστορήματος του κ. Τουντουζ: κλέθει το «Γκόλφ Στρήμ». Τάς καταπληκτικάς περιπετειάς του μυστηριώδους αυτού ανθρώπου και των αιχμαλώτων του, οι άνεγνωσταί της «Εστίας» θα παρακολουθήσουν από μεθαύριον.

δίδου θα τα προσφέρω δασύτερα, αλλά για να γνωρίζω πός μετατροπής πού γίνονται εις τα σύνθετα πρό δασείας (αίρεσις—καθαίρεσις). Όλα τα άλλα, τόνοι και πνεύματα, εινε περιτή και άσκοπος πολυλεια. Και άρκεί να λάβετε υπ όψει σας, ότι έχομεν σήμεραν δεκαπέντε είδη άλφα, για να έννοήσετε ποιόν κέρδος για γράφοντας και τυπογράφους θα εινε ο περιορισμός του τονισμού εις ένα μόνον τόνον και μίαν δασείαν.

Και κατέληξεν ούμορμικώτατα: — Έπί τέλους, σκεφθήτε, ότι εκείνοι, πού έπενόησαν τους τόνους και τα πνεύματα, είχαν και άρκέτον καιρόν εις την διάθεσιν των, για να στολίζουν τα γράμματα με όλα αυτά τα μπαχλιμπάδια. Σήμερα, δυστυχώς, στην εποχήν του τηλεγράφου, του αυτοκινήτου και του αεροπλάνου, ο καιρός μας εινε τόσον όλίγος, ώστε να μη μας περισσεύη και για παρόμοια μπαχλιμπάδια.

Τόδε λέγει Χατζιδάκης.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

Ο ΠΑΛΑΙΟΣ ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Η σημερινή βιομηχανική μεγάλη πόλις, ήτο μέχρι των πρώτων ετών της Έλληνικής επαναστάσεως τελείως άκατοίκητος, και μόνον μία παράγια του Τούρκου τελωνιακού όπλληλου όπήρχε. Ο Ναυτοβίτης εις μίαν έπιστολήν του εις το περιοδικόν «Ευτέρπη» του 1833 άφηγηται λίαν ενδιαφέροντα πράγματα διά τον Πειραιά:

Κατά το 1825, οι Φαριανοί βλέποντες τον Πειραιά έρημον, έζητησεν να τους έπιτραπή να εγκατασταθούν εκεί, άφού λόγω της καταστροφής της πατρίδος των μετεβλήθησαν εις άστέγους πρόσταγας. Αλλά ή αίτησίς των δέν έγινε δεκτή, «ότι οι Αθηναίοι λέγουσιν ότι σχεδιάζουν πρό χρόνον να μετακινήσουν εις Πειραιά και άπολαύσουν τα καλά του έμπορίου κατοκόντες εις τον λιμένα τούτον. Και οι μόν Αθηναίοι δέν κατόκησαν τον Πειραιά, των δέ Φαριανών πολλοί μόν ήνεγκάστησαν να άπανέλθωσιν εις τον πύτρον βράχον των, πολλοί δέ να σχορπισθούν άνά την Ελλάδα».

Μετά 10 περίπου έτη, εις την Έφημερίδα της Κυβερνήσεως του 1835 (άρθ. 5) άναφέρται διά πρώτην φορά, ότι την 2 Δεκεμβρίου 1834 διά Βασιλικόν άυτάγματος έγινε δεκτή ή πρότασις περί άποκαταστάσεως εις τον Πειραιά. Την 13 Μαρτίου 1835 έξεδόθη άλλο άύτάγμα, ρυθμιζόν λεκτομεράς το ζήτημα. Κατά πάσαν πιθανότητα, ή αίτησις προήλθεν από τους Χίους, τους εγκατασταθέντας εις την Σύρον, μετά την καταστροφήν της νήσου των. Το πρώτον άύτάγμα καραχωρεί εις τους Χίους «όλον το μέρος της νεοκατασκευασθησέμενης πόλεως του Πειραιώς το προς δεξιά της εισόδου αυτής εν: μίαν δραχμήν τον τετραγωνικόν πήχον, εάν το πρόσσωπον του κατασκευασθησέμενου κυρίου αποβλέπει προς την άκτιν ή προς μεγάλην τινά όδόν ή προς δημοσίαν πλατείαν και 50 λεπτά ο πήχος, εάν το πρόσσωπον αυτής βλέπει εις πλαγίαν όδόν. Η πληρωμή θα γίνηται εις τέσσαρας όόσας. Το δεξιόν μέρος της νέας πόλεως Πειραιώς διαφυλάσσεται διά τους Χίους μόνον επί τη άποθέσει του έγκαίρου σχηματισμού του άγμου των και μόνον διά τα έτη 1835, 36 και 37. Άλλο δέ άύτάγμα της 25 Μαΐου, 1836 όρίζει, ότι εντός της πρώτης έξημητίας πρέπει να κτισθώσιν όίκα όίκαί, εντός δέ της δευτέρας 40.

Κατά το 1853 δύο ήσαν οι πλατείαι, ή του Όθωνος και ή του Θεμιστοκλέους, στολισμένα με τας δύο σχετικάς προτομάς. Οι κάτοικοι άνήρχοντο εις 5,500, εξών 500 έάνοι. Οι πλείστοι των κατοίκων ήσαν Έόραιοι και Χίοι.

Το εισαγωγικόν έμπόριον ήτο 9 εκατομμυρίων δραχμών, το δέ έξαγωγικόν 400 χιλ. Κυρίως εξήγοντο καπνός, μέλι, άκατέργαστα όέρματα και... βδέλλα, όίκαί κατά την εποχήν άκείνην οι βδέλλαί ήσαν εις μεγάλην ιατρικήν όκόληφιν.

Υπήρχαν και έργαστάσια εις τον Πειραιά κατά την εποχήν εκείνην, κυριώτερον των οποίων ήτο το μεταξοκλωστούτων Ράλλη. Είχον προηγουμένως ύβρηθή άλλα έργαστάσια, ως σακχαροποιίας, σαλευργίας και άλαυρόμυλος, αλλά έναυρήσαν. Το έργαστάσιον των άβαζών Ράλλη δέν θα ήτο κολοσσιακόν βεδίκως, άφού ή